

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 De numero eorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

fit conveniens operanti . Si igitur operatio hominis procedat ab homine secundum facultatem suae rationis, sic dicitur esse fructus rationis: si vero procedat ab homine secundum altiorem uirtutem, quae est uirtus Spiritus sancti, sic dicitur esse operatio hominis fructus Spiritus sancti, quasi cuiusdam diuini seminis. Dicitur in 1. Ioan. 3. Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quoniam semen ipsius in eo manet.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod cum fructus habeat quodammodo rationem ultimi & finis, nihil prohibet alicuius fructus esse alium fructum, sicut finis ad finem ordinatur. Opera igitur nostra in quantum sunt effectus quidam Spiritus sancti in nobis operantis, habent rationem fructus: sed in quantum ordinantur ad finem uitae aeternae, sic magis habent rationem florum. unde dicitur Eccles. 24. Flores mei fructus honoris & honestatis.

AD SECVNDVM dicendum, quod cum dicitur uoluntas in aliquo propter se delectari, potest intelligi dupliciter. Vno modo secundum quod ly, propter, dicit causam finalem, & sic propter se non delectatur aliquis nisi in ultimo fine. Alio modo secundum quod designat causam formalem, & sic propter se aliquis potest delectari in omni eo, quod delectabile est secundum suam formam: sicut patet quod infirmus delectatur in sanitate propter se, sicut in fine: in medicina autem suauis non sicut in fine, sed sicut in habente saporem delectabilem: in medicina autem auferri nullo modo propter se, sed solum propter aliud. Sic igitur dicendum est, quod in Deo delectari debet homo propter se, sicut propter ultimum finem: in actibus autem uirtuosus non sicut propter finem, sed propter honestatem, quam continet delectabile in uirtuosus. unde Ambr. dicit * quod opera uirtutum dicuntur fructus, quia suos possessores sancta & syn-cera delectatione reficiunt.

AD TERTIVM dicendum, quod nomina uirtutum sumuntur quandoque pro actibus earum, sicut Aug. dicit, quod fides est credere quod non uides: & charitas est motus animi ad diligendum Deum & proximum. & hoc modo sumuntur nomina uirtutum in enumeratione fructuum.

ARTICVLVS II.

Utrum fructus a beatitudinibus differant.

AD SECVNDVM sic proceditur. Vt, quod fructus a beatitudinibus non differant. Beatitudines enim attribuantur donis, ut supra dictum est: sed dona perficiunt hominem secundum quod mouetur a Spiritu sancto. ergo beatitudines ipsae sunt fructus Spiritus sancti. ¶ 2 Præ. Sicut se habet fructus uitae aeternae ad beatitudinem futuram, quae est rei, ita se habent fructus praesentis uitae ad beatitudinem praesentis uitae, quae est spei: sed fructus uitae aeternae est ipsa beatitudo futura. ergo fructus uitae praesentis sunt ipsae beatitudines.

¶ 3 Præ. De ratione fructus est, quod sit quiddam ultimum & delectabile: sed hoc pertinet ad rationem beatitudinis, ut supra dictum est: ergo eadem ratio est fructus, & beatitudinis. ergo non debent abinuicem distingui.

SED CONTRA. Quorum species sunt diuersae, ipsa quoque sunt diuersae: sed in diuersas partes diuiduntur & fructus, & beatitudines, ut patet per enumerationem utrorumque: ergo fructus differunt a beatitudinibus.

RESPON. Dicendum, quod plus requiritur ad rationem beatitudinis, quam ad rationem fructus. nam ad rationem fructus sufficit, quod sit aliquid habens rationem ul-

timi & delectabilis: sed ad rationem beatitudinis ultra requiritur, quod sit aliquid perfectum, & excellens, unde omnes beatitudines potest dici fructus, sed non conuertitur: sunt enim fructus quaecumque uirtuosorum opera, in quibus homo delectatur: sed beatitudines dicuntur solum perfecta opera, quae est ratio suae perfectionis magis attribuantur donis, quam uirtutibus, ut supra dictum est.*

AD PRIMVM ergo dicendum, quod ratio illa praebet, quod beatitudines sint fructus, non autem quod omnes fructus beatitudines sint.

AD SECVNDVM Dicendum, quod fructus uitae aeternae est simpliciter ultimus & perfectus: & ideo in nullo distinguitur a beatitudine aeterna futura. Fructus autem praesentis uitae non sunt simpliciter ultimi, & perfecti, & ideo non omnes fructus sunt beatitudines.

AD TERTIVM Dicendum, quod aliquid amplius est de ratione beatitudinis, quam de ratione fructus, ut dictum est.*

ARTICVLVS III.

Utrum fructus conuenienter enumerentur ab Apostolo.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod Apostolus inconuenienter enumeret ad Gal. 5. duodecim fructus. Alibi enim dicit esse tantum unum fructum praesentis uitae, secundum illud Ro. 6. Habetis fructum uestrum in sanctificatione. Et Isa. 27. dicitur. Hic est enim fructus, ut auferatur peccatum. non ergo ponendi sunt duodecim fructus.

¶ 2 Præ. fructus est, qui ex spirituali semine exoritur, ut dictum est: sed Dominus Mart. 13. ponit triplicem terrae bonae fructum ex spirituali semine promerentem, scilicet centesimum, sexagesimum, & trigentesimum. ergo non sunt ponendi duodecim fructus.

¶ 4 Præ. fructus habet in sui ratione, quod fructum & delectabile: sed ratio ista non inuenitur in omnibus fructibus ab Apostolo enumeratis. Patet enim & longanimitas uidentur in rebus contrariis esse. fides autem non habet rationem ultimam, magis rationem primi fundamenti. superflue igitur huiusmodi fructus enumerantur.

SED CONTRA. Videtur, quod insufficienter & dinute enumerentur. Dicitur enim, quod omnes beatitudines fructus dici possunt: sed non omnes huc enumerantur: nihil enim hic ponitur ad actum sapientiae pertinens, & multarum aliarum uirtutum. ergo magis quod insufficienter enumerentur fructus.

RESPON. Dicendum, quod numerus duodecim fructuum ab Apostolo enumeratorum conueniens est, & possunt significari per duodecim fructus, de quibus dicitur Apoc. ult. Ex utraque parte fluminis lignum uitae, afferens fructus duodecim. Quia uero fructus dicitur, quod ex aliquo principio procedit sicut ex radice, uel ex aliquo principio procedit sicut ex radice, attendenda est distinctio horum fructuum secundum diuersum processum Spiritus sancti in nobis, qui quidem processus attenditur secundum hoc, ut in primo mens hominis in seipsa conuenitur: secundo uero ordinatur ad ea quae sunt in terra. tertio uero ad ea quae sunt in caelis. Tunc autem bene mens hominis disponitur in seipsa, quando mens hominis bene se habet in bonis & in malis. Primum autem dispositio mentis humanae ad bonum, est per amorem, qui est prima affectio, & omnium affectionum radix, ut supra dictum est: & ideo magis fructus spiritus primo ponitur caritas, in qua ipsa mens ter Spiritus sanctus datur sicut in propria similitudine dicitur.

In li. de Para. dno, ca. 13. id inquit, 10. 4.

Serm. 27. de uerbis Apol. habetur. 1. pars huius. secunda uero lib. 3. de doct. Chrifc. 10. 10. 3. & in Inchozid. 6. 8.

Gal. 5. lectio. 9. 3. & 4. ar. 1.

9. 3. & 4. ar. 1.

dine, cum & ipse sit amor. Vnde dicitur Ro. 5. Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Ad amorem autem charitatis ex necessitate sequitur gaudium, omnis enim amans gaudet ex coniunctione amati. Charitas autem semper habet presentem Deum quem amat, secundum illud 1. Io. 4. Qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. Vnde sequela charitatis est gaudium, perfectio autem gaudii est pax quantum ad duo. Primum quidem, quantum ad quietem ab exterioribus conturbantibus. Non enim potest perfecte gaudere de bono amato, qui in eius fruitione ab aliis perturbatur. & iterum. Qui perfecte cor habet in uno pacatum, a nullo alio molestari potest, cum alia quasi nihil reputet unde dicitur in ps. 118. Pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum, quia, ab exterioribus non perturbantur, quin Deo fruuntur. Secundum, quantum ad seditionem desiderii fluctuantis, non enim perfecte gaudet de aliquo, cui non sufficit id de quo gaudet. Hanc autem duo importat pax. sicut neque ab exterioribus perturbatur, & ut desideria nostra coquiescant in uno, unde post charitatem, & gaudium, tertio ponitur pax in malis autem bene se habet mens quantum ad duo. Primo quidem, ut non perturbetur mens per imminentiā malorum, quod pertinet ad patientiam. Secundum, ut non perturbetur in dilatione bonorum, quod pertinet ad longanimitatem, nam carere bono habet rationem mali, ut dicitur in 5. Eth.

Ad id autem quod est iuxta hominem, scilicet proximum, bene disponitur mens hominis. Primum quidem, quantum ad voluntatem bene faciendi, & ad hoc pertinet bonitas. Secundum, quantum ad beneficentiae executionem, & ad hoc pertinet benignitas. dicitur enim benigni, quos bonus ignis amoris feruere facit ad benefaciendum proximis. Tertium, quantum ad hoc, quod equanimiter tolerantur mala ab eis illata: & ad hoc pertinet mansuetudo, quae cohibet iras. Quartum, quantum ad hoc, quod non solum per iram proximis non nocemus, sed etiam neque per fraudem, uel per dolum: & ad hoc pertinet fides, si pro fidelitate sumatur, sed si sumatur pro fide, qua creditur in Deum, sic per hanc ordinatur homo ad id quod est supra se, ut scilicet homo intellectum suum Deo subiiciat, & per consequens omnia quae ipsius sunt.

Sed ad id quod infra est, bene disponitur homo, primum quidem quantum ad exteriores actiones per modestiam, quae in omnibus dictis, & factis modum obseruat, quantum ad interiores concupiscentias per continentiam & castitatem, siue haec duo distinguantur per hoc, quod castitas refrænat hominem ab illicitis, continentia uero a licitis: siue per hoc, quod continens patitur concupiscentias, sed non de dicitur, castitas autem neque patitur, neque deducitur.

Ad primum ergo dicendum, quod sanctificatio fit per omnes uirtutes, per quas etiam peccata tolluntur, unde fructus ibi singulariter nominatur propter uirtutem generis, quod in multis speciebus diuiditur, secundum quas dicuntur multi fructus.

Ad secundum dicendum, quod fructus centesimus, sexagesimus, & trigessimus non diuersificantur secundum diuersas species uirtuosorum actuum, sed secundum diuersos perfectionis gradus etiam unius uirtutis, sicut continentia coniugalis dicitur significari per fructum trigessimum, continentia uirginalis per sexagesimum, uirginalis autem per centesimum. Et alii etiam modis sancti distinguunt tres euangelicos fructus secundum tres gradus uirtu-

atis, & ponuntur tres gradus, quia cuiuslibet rei perfectio attenditur secundum principium, medium, & finem.

Ad tertium dicendum, quod hoc ipsum quod est in tristitia non perturbatur, rationem delectabilis habet, & fides etiam si accipiatur prout est fundamentum, habet quaedam rationem ultimi & delectabilis, secundum quod continet certitudinem. Vnde gl. exponit, Fides, id est, de inuisibilibus certitudo.

Ad quartum dicendum, quod sicut Augustinus dicit super epistolam ad Galatas. Apostolus non hoc ita suscepit, ut doceret quod sunt uel opera carnis, uel fructus spiritus: sed ut ostenderet in quo genere illa uitanda, illa uero sectanda sint. Vnde potuissent uel uitanda, uel etiam pauciores fructus enumerari: & tamen omnes donorum & uirtutum actus possunt secundum quandam conuenientiam ad haec reduci, secundum quod omnes uirtutes & dona necesse est quod ordinent mentem aliquo predictorum modorum. Vnde & actus sapientiae, & quorumcumque donorum ordinantium ad bonum, reducuntur ad charitatem, gaudium, & pacem. Ideo tamen potius haec, quam alia enumerauit: quia hic enumerata magis important uel fruitionem bonorum, uel sedationem malorum, quod uidetur ad rationem fructus pertinere.

ARTICVLVS IIII.

Verum fructus Spiritus sancti contrariantur operibus carnis.

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod fructus non contrariantur operibus carnis, quae Apostolus enumerat. Contraria enim sunt in eodem genere: sed opera carnis non dicuntur fructus, ergo fructus spiritus eis non contrariantur.

¶ 2. Praeterea. Vnum uni est contrarium: sed plura enumerat Apostolus opera carnis, quam fructus spiritus, ergo fructus spiritus, & opera carnis non contrariantur.

¶ 3. Praet. Inter fructus spiritus primo ponuntur charitas, gaudium, & pax, quibus non correspondet ea, quae primo enumerantur inter opera carnis, quae sunt fornicatio, immunditia, & impudicitia, ergo fructus spiritus non contrariantur operibus carnis.

Sed contra est, quod Apostolus dicit ibidem, quod caro concupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem.

RESPON. Dicendum, quod opera carnis, & fructus spiritus possunt accipi dupliciter. Vno modo, secundum rationem, & hoc modo in eodem fructus Spiritus sancti contrariatur operibus carnis. Spiritus enim sanctus mouet humanam mentem ad id quod est secundum rationem, uel potius ad id quod est supra rationem: appetitus autem carnis, qui est appetitus sensitiuus, trahit ad bona sensibilia, quae sunt infra hominem, unde sicut motus sursum, & motus deorsum contrariantur in naturalibus: ita in operibus humanis contrariantur opera carnis fructibus spiritus. Alio modo possunt considerari secundum proprias rationes singulorum fructuum enumeratorum, & operum carnis, & sic non oportet, quod singula singulis contraponantur: quia sicut dictum est, Apostolus non intendit enumerare omnia opera spiritualia, nec omnia opera carnalia. Sed tamen secundum quandam adaptationem Augustinus super epistolam ad Galatas. contraponit singulis operibus carnis singulos fructus, sicut fornicationi, quae est amor explendae libidinis a legitimo coniugio solutus, opponitur charitas, per quam anima coniungitur Deo, in qua etiam est vera castitas: immunditiae autem sunt omnes perturbationes de illa for-

Prima Secunda S. Thomae. 4 nica-

In expositione c. 5. ad Gal. aliquantulum ante hanc m. 4.

Gal. 5. 16. 6. 18.

Art. praeced.

Loco citato arti. praeced. ad 4.